

Príhovor Antónia Banderasa

Vážené authority, milé priateľky a priatelia, sú stretnutia, ktoré sa nemerajú iba časom, ale aj svojím významom. Vaša dnešná prítomnosť v Madride, Svätý Otče, nie je len návštevou. Je to gesto načúvania, blízkosti a dialógu s občianskou spoločnosťou, ktorú všetci vážime. Takýto dialóg je niekedy potrebné posilniť spoločným jazykom. Týmto jazykom bol počas dejín často umenie. Vzťah medzi Katolíckou cirkvou a umením nebol len plodný, bol určujúci. Nebojíme sa povedať, že Cirkev bola najväčším podporovateľom a tvorcom umenia v dejinách ľudstva. Ježiš Kristus je bez pochyby najzobrazovanejšou postavou v dejinách umenia. Je hlavným protagonistom príbehu života. Vo všetkých umeleckých formách vystupuje ako symbol pokoja, lásky a obety, obklopený nevyčerpatelným tajomstvom. Mohol by som len vymenúvať veľkých umelcov, ktorí svojimi dielami šíрили Ježišovo posolstvo, alebo uvádzať množstvo príkladov spolupráce medzi Cirkvou, umelcami, intelektuálmi a filozofmi. Dnes však cítim povinnosť podeliť sa o osobnú skúsenosť. Musím sa vrátiť do detstva, k oslavám Veľkého týždňa v mojej rodnej Malage v šesťdesiatych rokoch minulého storočia. Kľudovým prejavom viery, ktoré zaplňali ulice majestátnym spojením umenia, viery, kultúry a oddanosti. Práve tam sa vo mne ako štvor- alebo päťročnom dieťati zrodila otázka pozostávajúca z jediného slova: Boh. Postupne som nachádza odpovede. V očiach svojej matky, ktorá s láskou a oddanosťou hľadala na Pannu Máriu Nádeje. V hlasoch spevákov a speváčok tradičných náboženských piesní. V jednoduchých a dobrých ľuďoch môjho mesta, ktorí každoročne vychádzali do ulíc so svojimi symbolmi viery a pri hľadaní Boha zároveň hľadali aj samých seba. Opúšťali svoje „ja“, aby objavili „my“. A od „my“ prechádzali ku všetkým, k svetu, k vesmíru a napokon k Bohu. Potom sa vracali späť na zem s tušením, že Boh môže byť v každej častici, každej molekule, v každej kvapke vody, každom mori, každom lupienku ruže, každom údere srdca i každom povzdychu. Umenie však nie je len krása. Je otázkou, reflexiou, kontrastom a napätím medzi tým, čo vieme, a tým, čo tušíme. Umenie musí zostať zrkadlom, ktoré upozorňuje na utrpenie blížnych. Musí odhaľovať prázdne vierovyznania, ktoré zabudli na lásku. Musí byť hlasom upozorňujúcim spoločnosť, ktorá si zvykla na nespravodlivosť. Umenie musí byť alternatívou k násiliu – ku každému násiliu. Tak ako Kristus, aj umelec musí konať odvážne a zostať kritickým hlasom voči spoločnosti, umeniu i náboženstvu. Všetci sme povinní pozeráť sa, vidieť a snažiť sa pochopiť zložitú ľudskú dušu. Všetci čelíme veľkým otázkam existencie: Kto sme? Aký je zmysel života a bolesti? Čo znamená naozaj milovať blížneho ako seba samého? A čo sa nachádza za hranicou poznaného? Vo svete, ktorý sa ponáhľa, triešťa zjednodušuje, nám umenie pomáha znovu objaviť hĺbku a dušu. Dušu, ktorú sa nám nesmú pokúšať i vziať umelé inteligencie. Tie majú slúžiť človeku, nie naopak. Je to duša, ktorá nám neustále našepkáva, že existuje niečo viac - tichý a neprestajný šepot nádeje. Potrebujeme ďalej tvoriť, zdieľať, pýtať sa a hľadať krásu, ale aj pravdu. Pretože tam, kde sa odvážime klásť hlboké otázky, začína cesta, ktorá nás môže priviesť k duchovnému rozmeru. A to nie je nič iné než bratstvo, ktoré prebýva v srdci každého človeka, rovnako ako v tajomnom Božom srdci. Hovoríte, že časy sú zlé. Buďte lepší a časy budú lepšie. Vy sami ste čas, povedal svätý Augustín. Svätý Otče, som tu kvôli dielu Gospel. Gospel je hudobno-divadelné predstavenie vytvorené, skomponované a uvádzané vo svojej krajine pôvodu. A dnes pred Vami vyznávam, Svätý Otče, že som sa stal obeťou Božieho čara. Mnohokrát ďakujem.